

PROGRAM TOWARZYSZĄCY WYSTAWIE **ROMAN VISHNIAC: FOTOGRAFIA, 1920–1975**

OPROWADZANIA PO WYSTAWIE

8 maja 2015, godz. 16.00–17.30 – **Maya Benton** (kuratorka wystawy, International Center of Photography), tłumaczenie na język polski

24 maja, 14 czerwca, 5 lipca, 30 sierpnia, godz. 16.00–17.30

– **dr Katarzyna Nowakowska-Sito** (komisarz wystawy, Muzeum POLIN)
Wstęp w cenie biletu na wystawę, obowiązuje rezerwacja.

WYKŁADY

14 maja, godz. 18.00 – **dr Katarzyna Nowakowska-Sito**

(Muzeum POLIN): Wiele oblicz polskich Żydów.

21 maja, godz. 18.00 – **Lech Lechowicz** (PWSTiF w Łodzi):

Od Berlina do Nowego Jorku – Vishniac a fotografia niemiecka i amerykańska 1 połowy XX wieku.

25 czerwca, godz. 18.00 – **dr Kamila Leśniak** (KUL): Bohater naszych czasów. Etos reportera w fotografii humanistycznej.

27 sierpnia, godz. 18.00 – **dr Tamara Sztyma** (Muzeum POLIN):

Polscy Żydzi Romana Vishniaca – kreacja fotograficzna a rzeczywistość społeczna.

SEMINARIUM

18 czerwca, godz. 10.00–17.00 **Fotografia jako dokument życia**

Monograficzna wystawa Romana Vishniaca, klasyka fotografii, autora popularnych obrazów żydowskiego życia w Europie wschodniej wykonanych głównie w latach 30., jest okazją do refleksji nad rolą fotografii w XX wieku. Do udziału w seminarium zaprosiliśmy historyków i teoretyków fotografii, którzy w swoich wystąpieniach będą przede wszystkim zastanawiać się nad wiarygodnością fotografii dokumentalnej jako źródła i jej zależnością od uwarunkowań i kontekstów, w których działali autorzy zdjęć. Oprócz twórczości Vishniaca, przybliżone zostaną sylwetki innych twórców fotografii dokumentalnej w XX w., m.in. Altera Kacyznego, Menachema Kipnisa, Mojżesza Worobiejczyka, Zofii Chomętowskiej, Benedykta Jerzego Dorysa, Jerzego Kosidowskiego i Wojciecha Wilczyka.

ZOOM NA POLIN – NOC MUZEÓW

16 maja, godz. 19.00–1.00

Na program tegorocznej Nocy Muzeów składa się wiele imprez nawiązujących do wystawy zdjęć Romana Vishniaca, prezentowanej w muzeum od maja do sierpnia.

Uczestników Nocy Muzeów włączymy w proces powstawania fotografii, postaramy się na wybranych przykładach odczytywać jej znaczenia, zastanowimy się także nad rolą fotografii i fotografa w kształtowaniu obrazów grup mniejszościowych. Zapraszamy do zorganizowanego studia fotograficznego, na projekcje filmów, warsztaty, koncert, spotkania z fotografami oraz współtworzenia multimedialnej instalacji. Szczegółowy program na stronie www.polin.pl/noc-muzeow oraz w ulotkach Nocy Muzeów.

Na część warsztatów obowiązuje rezerwacja.

PROJEKCJE FILMÓW

Blok filmowy *Fotobiografie*

W maju zapraszamy na filmy dokumentalne prezentujące sylwetki czterech wybitnych fotografów: amerykańskiej portrecistki Annie Leibovitz, związanej z rockowym magazynem Rolling Stone, Berta Sterna, zaczynającego karierę w latach 60., złotych latach reklamy, geniusza fotografii mody Helmuta Newtona i Vivian Maier, odkrytej po latach artystki fotografii ulicznej.

28 maja

Godz. 18.00 – **Annie Leibovitz: Życie w obiektywie**, reż. Barbara Leibovitz, 2006, 90 min.

Godz. 20.00 – **Bert Stern. Prawdziwy Madman**, reż. Shannah Laumister, 2011, 93 min.

29 maja

Godz. 18.00 – **Szukając Vivian Maier**, reż. John Maloof, Charlie Siskel, 2013, 83 min.

Godz. 20.00 – **Helmut by June**, reż. June Newton, 1994, 54 min.

Fotokino w plenerze

W lipcu na skwerze Willy’ego Brandta przy muzeum odbędzie się cykl projekcji pod gołym niebem. Tematem będą związki kina i fotografii. Filmy, w których oko kamery zwraca się na obiektyw aparatu, oddając hołd swojemu poprzednikowi. Pokażemy ambitne kino gatunkowe i wielki filmowy klasyk: *Powiększenie* Antonioniego.

1 lipca, godz. 21.45 – **Powiększenie**, reż. Michelangelo Antonioni, 1966, 111 min.

8 lipca, godz. 21.45 – **Okno na podwórze**, reż. Alfred Hitchcock, 1954, 112 min.

15 lipca, godz. 21.45 – **Spotkanie w Palermo**, reż. Wim Wenders, 2008, 124 min.

22 lipca, godz. 21.45 – **Miasto Boga**, reż. Fernando Meirelles, 2002, 130 min.

29 lipca, godz. 21.45 – **Dym**, reż. Wayne Wang, Paul Auster, 1995, 112 min.

MISTRZOWIE FOTOGRAFII – SPOTKANIA

Cykl spotkań z czołowymi polskim fotografami, wybitnymi twórcami fotografii reportażowej, prasowej i artystycznej: Tadeuszem Rolkiem, Witoldem Krassowskim, Ryszardem Horowitsem i Tomaszem Tomaszewskim.

21 czerwca, godz. 17.30 – **Tadeusz Rolke** – Swoją pierwszą aparat fotograficzny kupił w czasie powstania warszawskiego, gdy zafascynowały go czarno-białe zdjęcia wojenne w niemieckich magazynach. Pracę zawodową zaczął w latach 50., dokumentował odbudowę Warszawy i polityczne wiece. Inspirował się fotografią momentu i jej mistrzem, francuskim fotografem Cartier-Bressonem, a także Romanem Vishniakiem i Alterem Kazycynem. Utrwalił na negatywach 60 lat historii Polski i Europy.

26 czerwca, godz. 18.00 – **Witold Krassowski** – Zwolennik tradycyjnej czarno-białej fotografii. Dwukrotny laureat World Press Photo. Dokumentował między innymi przemiany ustrojowe w Polsce w latach 1989–1997, ale także to, co działo się w Mongolii, Afganistanie, Tanzanii i Wielkiej Brytanii. Kilkanaście jego reportaży ukazało się w brytyjskim „The Independent”. Wykłada na Wydziale Sztuki Mediów warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych.

01 lipca, godz. 18.00 – **Ryszard Horowitz** – Fotografik, prekursor komputerowego przetwarzania fotografii. W dzieciństwie razem z Romanem Polańskim zbudował z tektury swój pierwszy powiększalnik fotograficzny. Zdjęcia zaczął wykonywać już w wieku czternastu lat, ale jego droga do fotografii wiodła przez malarstwo. W 1959 r. wyjechał do Nowego Jorku, gdzie kształcił się w Pratt Institute. Pracował z różnymi agencjami, jest współzałożycielem amerykańskiego Stowarzyszenia Fotografików Reklamowych APA. Podczas spotkania opowie o swej nowo wydanej autobiografii *Życie niebywałe. Wspomnienia Fotokompozytora*.

12 lipca, godz. 17.30 – **Tomasz Tomaszewski** – Zajmuje się fotografią prasową, publikował w najważniejszych pismach polskich i zagranicznych, między innymi: „Stern”, „Paris Match”, „GEO”, „New York Times”, „Time”, „Fortune”, „Vogue”, „Die Zeit”, „Elle”. Od dwudziestu lat współpracuje z magazynem „National Geographic”, w którym opublikował 18 esejów fotograficznych, a od roku 1999 jest głównym konsultantem jego polskiej edycji. Uczy fotografii w Polsce, USA, Niemczech i we Włoszech.

SPOŁECZNA FUNKCJA FOTOGRAFII – SPOTKANIE Z EKSPERTEM* 13 maja, godz. 18.00

Podczas spotkania z historyczką fotografii Joanną Kinowską będziemy zastanawiać się, jaką funkcję może spełniać fotografia. Czy może walczyć ze stereotypami, zmieniać myślenie, kształtować postawy? O społecznej funkcji fotografii będziemy opowiadać również w kontekście zdjęć Romana Vishniaca. Obowiązuje rezerwacja.

UJĘCIA RÓŻNORODNOŚCI – WARSZTATY FOTOGRAFICZNE* 9 i 23 maja, godz. 12.00

Warsztaty fotograficzne inspirowane wystawą fotografii Romana Vishniaca. Podczas warsztatów uczestnicy będą szukać znaków obecności mniejszości żydowskiej w Warszawie. Zajęcia poprowadzi Adam Pańczuk. Obowiązuje rezerwacja.

SZTUKA WIDZENIA – WARSZTATY* 28 maja, godz. 18.00

Podczas warsztatów będziemy analizować fotografie oraz zastanawiać się, jak odczytać zawarte w nich informacje oraz intencje autora. Analizie zostaną poddane m.in. fotografie Romana Vishniaca. Zajęcia poprowadzi Marta Miśkowiec z Muzeum Historii Fotografii w Krakowie. Obowiązuje rezerwacja.

GODZINY OTWARCIA MUZEUM:

poniedziałek, czwartek, piątek: 10.00–18.00

środa, sobota, niedziela: 10.00–20.00

wtorek: nieczynne

Samodzielne zwiedzanie wystawy czasowej:

12 zł bilet normalny

8 zł bilet ulgowy

Na wszystkie wydarzenia towarzyszące wystawie wstęp wolny. Na wybrane wydarzenia wymagana jest rezerwacja.

Oferujemy również bilety łączone (na wystawę stałą i czasową), grupowe oraz możliwość wynajęcia przewodnika lub audioprzewodnika po wystawie stałej. Cała oferta dostępna na stronie www.polin.pl lub w kasie muzeum.

Rezerwacja i zakup biletów online: www.bilety.polin.pl

Informacja telefoniczna i rezerwacja oferty edukacyjnej

tel. 22 471 03 01

(pon.–pt. w godz. 9.00–17.00, sob.–nd. w godz. 10.00–17.00)

Rezerwacja grupowa

tel. 22 471 03 34 (pon.–pt. w godz. 9.00–17.00)

Organizatorem wystawy *Roman Vishniac: Fotografia, 1920–1975* jest International Center of Photography. Zorganizowanie wystawy było możliwe dzięki wsparciu Mary Vishniac Kohn, fundatorki archiwum Romana Vishniaca w ICP, oraz dzięki hojności Andrew and Marina Lewin Family Foundation, Estanne and Martin Fawer, The David Berg Foundation, Righteous Persons Foundation, National Endowment for the Arts, Conference on Jewish Material Claims Against Germany, Olitsky Family Foundation, ICP Exhibitions Committee, James and Merryl Tisch, Koret Foundation, Caryl & Israel Englander i darczyńców anonimowych.

vishniac.icp.org

icp.org

Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN
ul. Anielewicza 6
00-157 Warszawa
tel. 22 471 03 00
info@polin.pl

Wydarzenia oznaczone * są realizowane dzięki wsparciu udzielonemu z funduszy norweskich i EOG przez Islandię, Lichtenstein i Norwegię

www.eeaagants.org, www.norwaygrants.org

Patroni medialni:

onet.

gazeta

VIVA!

URODA

MALEMEN

Art&Business

NATIONAL GEOGRAPHIC POLSKA

Clasic

Wspólna instytucja kultury

Roman Vishniac

Fotografia, 1920–1975

8.05.–31.08.2015

POLIN
MUZEUM HISTORII
ŻYDÓW POLSKICH

ROMAN VISHNIAC: FOTOGRAFIA, 1920-1975

Zdjęcia Romana Vishniaca wywarły głębszy wpływ na współczesny obraz życia żydowskiego w Europie Wschodniej niż prace jakiegokolwiek innego fotografa. Był on autorem najbardziej rozpoznawalnego i najczęściej powielanego zapisu fotograficznego świata u progu Zagłady, choć jedynie niewielka część jego dorobku została pokazana lub opublikowana za jego życia. Choć Vishniac jest znany przede wszystkim jako twórca owego przejmującego zapisu, był on wyjątkowo wszechstronnym i nowatorskim fotografem. Jego twórczość obejmuje ponad pięć dekad, od wczesnych poszukiwań inspirowanych europejskim modernizmem w latach dwudziestych XX wieku po innowacyjną mikrofotografię lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych. Wystawa monograficzna Romana Vishniaca ukazuje dzieła bardzo różnorodne – wiele z nich odkryto dopiero niedawno – proponując nowe spojrzenie na ikoniczne fotografie Żydów wschodnioeuropejskich w szerszym kontekście społecznej fotografii dokumentalnej lat trzydziestych.

Vishniac, urodzony w 1897 roku w zamożnej rodzinie rosyjskich Żydów, wychował się w Moskwie, gdzie studiował zoologię i biologię. W 1920 roku, w następstwie rewolucji październikowej, wyemigrował do Berlina. Jako fotograf amator uwieczniał życie ulicy, tworząc błyskotliwą, ironizującą kronikę wizualną swego przybranego miasta, a jednocześnie eksperymentując z nowym podejściem do kadru i kompozycji. Dokumentował dojście nazistów do władzy, a zwiastujące rychłą katastrofę przejawy represji stały się wkrótce centralnym tematem jego prac.

W 1935 roku główne przedstawicielstwo europejskie American Jewish Joint Distribution Committee – największej żydowskiej organizacji pomocowej na świecie (w Polsce znanej jako Joint) – zleciło mu udokumentowanie życia ubogich społeczności żydowskich w Europie Wschodniej. W obliczu coraz większego bezrobocia, szerzącej się biedy, bojkotów antysemickich, rosnących ograniczeń liczby imigrantów w latach trzydziestych Joint musiał stworzyć nowy system dostarczania pomocy oraz nowe kanały pozyskiwania funduszy na swoją działalność. Zdjęcia można było powielać bez ograniczeń i niewielkim kosztem, dzięki czemu można było je wykorzystywać podczas pokazów slajdów, w broszurach, apelach i wszelkiego rodzaju raportach rozpowszechnianych w Stanach Zjednoczonych i Europie Zachodniej.

Poznawszy prace Vishniaca na temat żydowskich organizacji pomocowych w Niemczech, Joint wysłał go w liczne podróże dokumentacyjne do Europy Wschodniej. W ciągu kolejnych czterech lat fotografie Vishniaca odegrały kluczową rolę w komunikowaniu misji Jointu. Był to też ostatni całościowy, wykonany przez jednego fotografa portret istniejących od stuleci wspólnot żydowskich. Owocem czteroletnich prac były słynne zdjęcia, które w znacznej mierze zdefiniowały charakter fotograficznej spuścizny Vishniaca. Większość opublikowanych zdjęć Vishniaca z Europy Wschodniej przedstawia niedostatek: to dzieci i całe rodziny cierpiące wskutek wojny, wypędzenia z rodzinnych stron, bojkotów i antysemityzmu. Wiele innych ilustruje aktywność filantropijną Jointu, np. kolonie dla dzieci, działalność towarzystw udzielających nieoprocenowanych

[Roman Vishniac trzymający aparat Rolleiflex], ok. 1935–1938, fotograf nieznanymi.
© Mara Vishniac Kohn, dzięki uprzejmości International Center of Photography

pożyczek, garkuchnie, szkoły i organizacje zajmujące się ochroną zdrowia. Choć Vishniac kojarzony jest najczęściej ze zdjęciami wsi i małych miasteczek – sztetli – większość jego fotografii przedstawia obraz biedy w dużych miastach, takich jak Warszawa, Kraków czy Łódź. Praca Vishniaca na rzecz Jointu współgrała z realizowanymi współcześnie projektami fotografów amerykańskich takich jak Dorothea Lange, Ben Shahn, Arthur Rothstein i Walker Evans. W tych samych latach, kiedy Farm Security Administration wysyłała fotografów na południe i zachód Stanów Zjednoczonych, aby dokumentowali los ludzi dotkniętych przez suszę, kryzys ekonomiczny i migracje, Vishniac na zlecenie Jointu udawał się na wschód. Dziś dzieło Vishniaca zajmuje miejsce obok prac najlepszych fotografów dokumentalistów życia społecznego tamtych czasów. Jego nieopublikowane zdjęcia ukazują dużo bardziej zniuansowaną i złożoną rzeczywistość życia Żydów wschodnioeuropejskich i odkrywają przed nami dużo bardziej wielostronnego, a zarazem nowoczesnego artystę.

Po przyjeździe do Nowego Jorku 1 stycznia 1941 roku Vishniac otworzył studio portretowe. Zarabiał na utrzymanie, uwieczniając życie żydowskich imigrantów i amerykańskiej społeczności żydowskiej, a jednocześnie wyrabiał sobie opinię pioniera w dziedzinie

[Krnąbrność], Berlin, ok. 1929. © Mara Vishniac Kohn, dzięki uprzejmości International Center of Photography

[Dzieci w szkole żydowskiej, Mukaczewo], ok. 1935–1938
© Mara Vishniac Kohn, dzięki uprzejmości International Center of Photography

mikrofotografii. W 1947 roku powrócił do Europy, gdzie fotografował żydowskie obozy dla dipisów (z ang. displaced persons – osoby, które w wyniku wojny znalazły się poza swoim krajem), próby odbudowania życia przez ocalałych z Zagłady, emigrantów oraz działalność pomocową, a także ruiny Berlina.

Wystawa *Roman Vishniac: Fotografia, 1920–1975* jest próbą nowego, całościowego spojrzenia na twórczość fotograficzną Vishniaca, począwszy od jego wczesnych lat w Berlinie aż po powojenny okres w Ameryce. Eksponowane prace pochodzą z archiwum Romana Vishniaca w International Center of Photography. Są one wprowadzeniem do bogatego, liczącego ponad 30 tysięcy obiektów zbioru obejmującego m.in. odkryte niedawno historyczne odbitki, rzadkie materiały filmowe, odbitki stykowe, korespondencję osobistą oraz wydruki wielkoformatowe wykonane na podstawie zdigitalizowanych w ostatnich latach negatywów.

Maya Benton, kurator
International Center of Photography